

Historik finntorpet Laxtjärnsfallet

Laxtjärn Övre.

Första bebyggda boplaten i detta område var det som idag benämns som "Hermans".

GPS koordinater Sweref 99: N = 6680858 E = 454249

Citat ur C.A Gottlund, sid. 336.

"Laxtjärn (*Lohenlampi*) Här i byn finns 6 gårdar, med 30 personer. Min värd Henrik Mattsson Siikainen var den första som från Kvarnberget flyttade hit med sin far, och bebyggde stället. De skiljde sig sedermera. Fadern bebyggde jemte sina söner, ett annat ställe, och detta ställe brann." Sedermera uppförde Henrik Mattsson, helt ensam, en sal, en kammare, och ett kök, utan biträde af någon dagsverke, och utan att ens hans hustru hjälpt honom. Han beskrev för mig huru han härvid gått till väga, huru han i stockarna gjort inskränningar, och sålunda lyftat upp dem. Han var nu den rikaste i hela byn, och låg icke, som de andra, under bruket" *Slut citat.*

Laxkärn på Näs Finnmark, med det finska namnet **Lohenlampi**, dit den finska släkten Siikainen kom från Kvarnberget och byggde sina hemman och uppodlade markerna, på östra sidan om sjön Laxtjärnen. **Mats Persson Siikainen** f 1735 kom med familjen till platsen 1785.

Sonen **Hindric Mattsson** kom 1783 från Kvarnberget (Myllymäki) Säfsnäs, till Vakerskogen (Karjala) Järna, där han arbetade som dräng åt Mats Bartholsson . År 1784 flyttade han tillbaka till Kvarnberget och sedan med fadern och övriga familjen till Laxtjärnsfallet 1785.

Lantmäteriets karta 20-Näs-19 år 1805

Litt A.	Jan Mattsson	f 1768	bosättare i Laxkärn "Törns"
Litt B.	Hindrik Mattsson	f 1760	bosättare i Laxtjärn Övre.
Litt C.	Mats Mattsson	f 1758	bosättare i Storfällstorpet.
Litt D.	Lars Mattsson	f 1762	bosättare i Burängsberget.
Litt E.	Per/Petter Jansson	f 1775	bosättare i Oxfallet.

Näs Tingslags Häradsrätt år 1786 sid.1325.

"Hindric Mattsson i Kvarnberget har fått utsynt en tract öst norr om nedre Laxtjernssjön vid pass ½ mil från Kvarnb. 110x60 refstänger till boningsplats och åker. Järnaborna säga att tracten ligger inom deras rå. De åläggas på egen bekostnad med ny syn bevisa detta. Uppskov".

Näs Tingslags Häradsrätt år 1787 sid.1331.

"Hindric Mattsson i Kvarnb. får tillstånd att uppodla sitt utsynta land vid norra änden av Laxtjern. Järnaborna har ej brytt sig om någon syn. Hindric Hind. i Kvarnberget vill göra gällande att en del av tracten utsynts för honom till fåbodställe men afvisats".

Hindric Mattsson Siikainen f 1760 Kvarnberget (Myllymäki) d 1829.

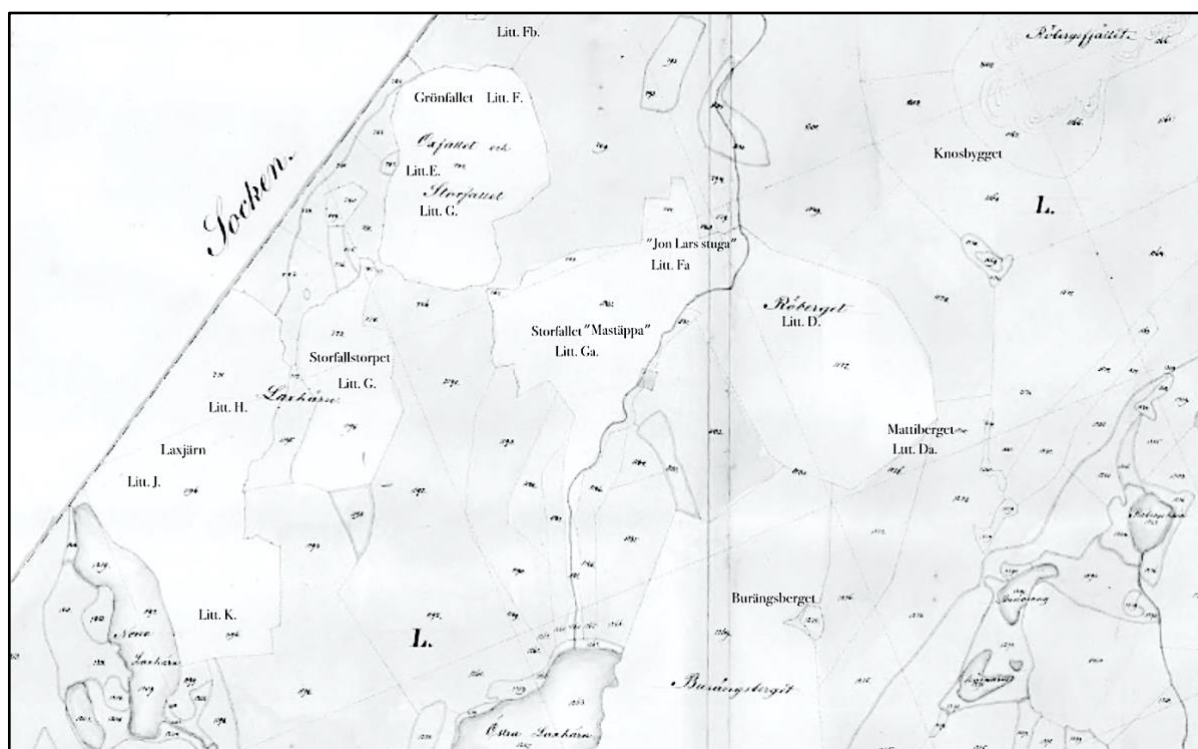
Gift 1791 med **Lisa Zachrisdotter** f 1770 Rämnen, d 1832.

Barn:	Jan	f 1793	Laxtjärnsfallet	gift 1825.
	Cajsa Greta	f 1795	"	
	Lisa	f 1797	"	gift 1819 till Svartberget.
	Anna	f 1799	"	gift 1823 med Lassa Olof Persson f 1789, Noret, de fick tre barn Greta 1827, Per 1829 och Stina 1835.
	Stina	f 1801	"	gift 1825 med Göran Persson, Laxtjärnstorpet.
	Maria	f 1802	"	d 1810.
	Lena	f 1806	"	d 1810.
	Hindrik	f 1811	"	d 1817.

Lisa Hindersdotter 1797-1878, gift 1819 med Skött Lars Olsson 1795-1869, Örskogen, Järna av släkten Vilhuinen från Digerliden. Skött Lars var troligen förste bosättare i Svartberget.

Lantmäteriets karta 10-Nås-118 år 1854. Litt H.

Litt. A-B-C-Ca-Cb	Burängsberget.	Första nybyggare Lars Matsson	f 1762.
Litt. D	Röberget	Jan Matsson Trogen	f 1793.
Litt. Da	Mattiberget	Stina Andersdotter	f 1797.
Litt. E	Oxfallet	Hindric Persson	f 1791.
Litt. F	Grönfallet	Jonas Törn	f 1792.
Litt. Fa	Storfallet /Jon Lars stuga	Jan Persson	f 1814.
Litt. Fb	Storfallet /Oxfallet norra	Stina Danielsdotter	f 1797.
Litt. G	Storfallet	Hindric Matsson Danske	f 1789.
Litt. Ga	Storfallet /Mastäppa	Anna Matsdotter	f 1786.
Litt. H	Laxtjärn /Övre	Jan Hindersson	f 1793.
Litt. J	Laxtjärn / Törns	Tyfors Bruk	
Litt. K	Laxtjärn / Långfallet	Lisa Matsdotter	f 1798.

Utsnitt ur Lantmäteristyrelsens karta Nås socken sn. Storskifte år 1850.

Sonen **Jan Hindersson** f 1793 Laxtjärnsfallet, d 1854.

1:a giftet 1825 med **Cajsa Lisa Jansdotter** f 1805 Kroktorp (Rynkä) Järna, d 1826.

Dottern Lisa f 1826, gift till Råmmen 1849.

2:a giftet 1827 med svägerskan **Stina Jansdotter** f 1808 Kroktorp, Järna.

De tre första barnen dog i ung ålder: Lisa, Hindric och Stina.

Barn:	Anna Stina	f 1834	Laxtjärnsfallet	gift 1853 med Lars Matsson, Burängsberget.
	Johan	f 1836	"	gift 1858.
	Henrik	f 1839	"	gift till Slätten 1861.
	Lena	f 1842	"	d 1861.
	Greta Cath.	f 1846	"	till Vika 1866.
	Clara	f 1848	"	d 1849.

Sonen **Henrik Jansson** f 1839 blev gift 1861 med **Clara Jansdotter** f 1841 Slätten. De var bosatta i Slätten och fick 12 barn. Deras son Johan Jansson Hök bodde i den äldre mindre stugan, där nu en gäststuga är uppförd. Enligt Sv. Gods och gårdar byggdes en större stuga omkring 1880 och ladugården byggd 1926.

Johan Jansson Hök f 1836 Laxtjärnsfallet.

Dog 1919-08-06 i Laxtjärnsfallet.

Gift 1858 med **Anna Larsdotter** f 1840 Slättorpet, d 1931.

Barnen: Johan Arvid f 1860 Laxtjärnsfallet

Anna-Stina f 1863 ”

Tilda f 1866 ”

Dottern **Tilda** f 1866 blev gift 1891 med **Johan Smedlund**

f 1867 Burängsberget och de bosatte sig i Färmsnäs,

Mockfjärd där även Tildas svärföräldrar bodde.

Dottern **Anna Stina** f 1863 blev gift 1889 med nämndeman

Olle Vester f 1860 och de får sju barn. Familjen var bosatta i Västerfallet.

Johan Janson med hustru Anna Larsdotter.

Foto genom Nils Erik Jansson.

Sonen **Johan Arvid Jansson** f 1860, dog 1892.

Gift 1892 med **Anna Lena Abrahamsdotter** f 1866 Rämnen.

Barn: Viktor f 1887 Laxtjärnsfallet

Elin Kristina f 1890 ” d 1896.

Johan Filip f 1892 ”

Anna Lena flyttade till Vansbro 1899 tillsammans med sonen

Johan Filip. Sonen Viktor bodde kvar hos farfar Johan Jansson.

Anna Lena Abrahamsdotter med söner
Viktor och Johan Filip.

Foto genom Märta Johansson.

Sonen **Viktor Arvidsson** f 1887 Laxtjärnsfallet.

Gift 1917 med **Emma Viktoria Larsson** f 1894.

Barn: Gösta Sigurd f 1918-06-12, d 1919-08-04

Vivi Anna Margareta f 1919 Laxtjärnsfallet

Bertil Sigvard f 1928 ”

Gösta Sigurd f 1918 dog i hjärnfeber, hjärninflammation

1919-08-04. Han begravdes samtidigt, och i samma grav,

som sin farfars far Johan Jansson född 1836, som dog

1919-08-06, endast två dagar efter barnbarnet Gösta.

Pojkens kista ställdes tvärs över fötterna på Johans kista.

Nils-Erik Jansson i Laxtjärn berättar:

”Johan Jansson låg på dödsbädden då han sa; *ta bort*

Viktors pojke från fötterna, då sade dom att det är ingen där

men han upprepade sig. Ingen visste då att Viktors pojke,

Gösta varit sjuk, och hade dött 2 dagar innan.

Foto genom Nils-Erik Jansson.

Sonen **Johan Filip Arvidsson** f 1892 i Laxtjärnsfallet gift 1927 med **Anna Matilda Persson** f 1903 Nås. Sonen Bror Ture f 1927 i Östervik, Karlskoga. Bosatt här en tid innan de flyttade till Karlskoga.

Karl Göte Jansson f 1915 Vansbro.

Gift 1942 med **Vivi Anna Margareta Arvidsson** f 1919 Laxtjärnsfallet.

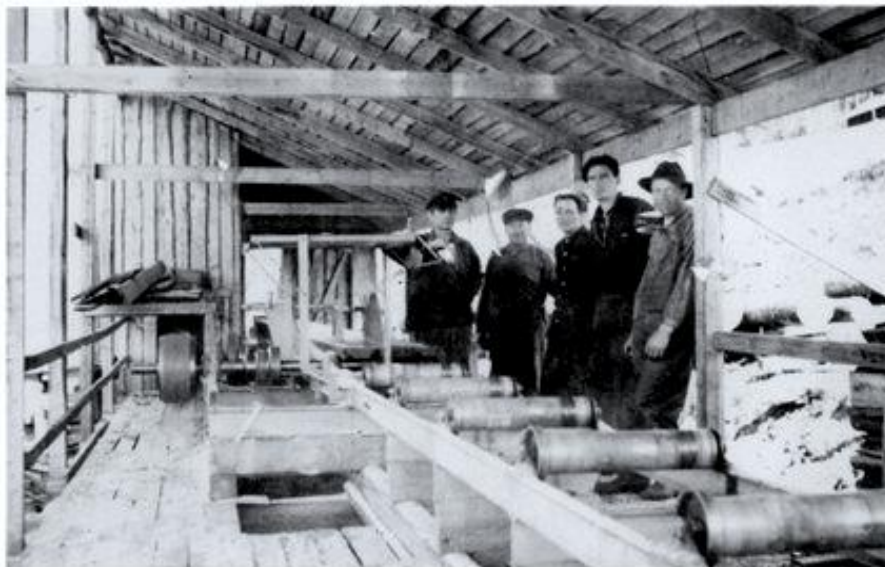
Sonen Karl Nils-Erik Jansson f 1943 i Ludvika och som idag äger fastigheten med anor tillbaka till släkten Siikainen då de kom 1785.

1916 byggde Viktor Arvidsson detta hus i byn Laxtjärn. Foton genom Nils-Erik Jansson.

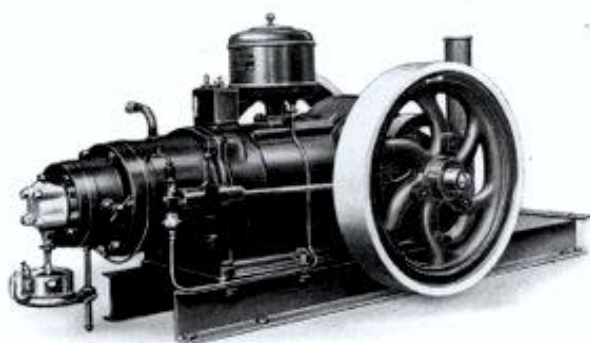

Viktor Arvidsson selar på hästen. Hans hustru Viktoria Arvidsson till vänster och Anna.

Viktor Arvidssons sågverk i Laxtjärn

Från vänster: Algot Tillman Vansbro, Viktor Arvidsson, Hjalmar Jarehag, Georg Albinsson och Algot Nordkvist

Beijer råoljemotor 25 hkr som Viktor hade i sitt sågverk

Varv per min: 340 Bränsleförbrukning per hkr: 240 gram/tim.
Vikt: 2 100 kg Remskivans diameter: 800 mm bredd 225 mm
Smörjolfjeförbrukning: 1 kg/tim. Bränslebehållarens rymd: 24 liter

Några noteringar om Viktor Arvidssons sågverk i Laxtjärn

Sågverket byggdes omkring 1935 och sysselsatte 3—5 man periodvis.
Det var sågning för eget behov och legosågning fram till ungefär 1950.

Herman Persson köpte sågen i samband med stormfällningen i Uppland i början av 50-talet. Där monterade han upp sågverket och sågade stormfälld skog. Efter detta sålde Herman sågverket vidare.

Delar av sågverksbyggnaden står kvar än i dag.

Kylaren

Kylaren bestod av en rörstallning i vilken vatten pumpades till övre delen. Genom små hål rann det varma vattnet ned utefter ett knippe med spiralvridna plattjärn ner till burken för att åter pumpas upp.

Viktor Arvidsson drev bageri i Laxtjärn på 1930 talet och han byggde även ett sågverk omkring 1935. Han sågade för eget behov och legosågning fram till omkring 1950 då han sålde sågverket till Herman Persson. I samband med stormfällning i Uppland flyttade Herman sågverket dit och efter detta sålde han det.

Bilden; Karl Herman Persson med hustru Tekla och Stig till höger. Övriga okända.
Foto genom Nils-Erik Jansson.

”Hermans” gård i Laxtjärn (Lohenlampi)

GPS koordinater Sweref 99.

N = 6680858 E = 454249

Fadern, hemmansägare **Gustaf Emil Persson** f 1875 Kvarnberget, Säfsnäs, kom 1899 från Säfsnäs till Laxtjärn, Långfallet.

Sonen handlare **Karl Herman Persson** f 1898 i Röberget, Nås.

Gift 1920 med **Tekla Teresia Wester** f 1892 i Västerfallet, Nås, d 1950 (Olle Westers dotter).
Sonen Karl Stig Birger f 1920 Laxtjärnsfallet.

Familjen var bosatt i Bullerberget från år 1920. Bullerberget låg på östra sidan av Rösjöns norra ände. Enligt uppgift så sålde Johan Philip Arvidsson sina ägor vid Bullerberget till Karl Herman Persson.

Karl Herman var en handelsman i olika branscher: Gårdfarihandel, Blåbär och Lingon, Perssons och Olséns Viltskinnsexport. Trävaror och Gengasklyveri med flera. Även hans son Stig Hermansson gick i sin fars fotspår som handelsman.

Berättat av Ivan Höök : Herman högg i skogen, kröp på knä och plockade bär, som alla andra. Men så fick han hjärtfel och det fanns inga sjukkassor eller pensioner på den tiden, utan doktorn skrev ut intyg, så han kunde söka rättigheter för gårdfarihandel i sin hemsocken. För att få gå över gränsen till Säfsen där det var torgdagar en hel vecka varje månad, måste han ha fast affär i Säfsen. Det löste han med att ha en väska med lite saker i vid Markusfallet. Han köpte Äppelbo Annas affärskördon med läsbara luckor. Ivan Hööks far hjälpte Herman med hästköpet, så då var det bara te och kör den väg till Tyn, som smederna byggt 1876 och betala 2 kronor i grindstugan.

Sen byggdes landsvägen Laxtjärn-Vansbro och Herman kom i bil under nybyggnaden av vägen. 1927 hade han bytt bort både den bilen och hästen och hade nu en ny bil och det blev lättare att ta sig till torgdagarna. 1930 var den nya vägen till Tyfors klar. Då slutade man köra lingon med häst och vagn, för nu skaffade Herman lastbil.

Han hade också köpt viltskinn och tillsammans med Folke Olsén startade han en exportfirma för leveranser på England. För skinn bytte folk till sig kläder och kostymer som han tog hem från Albin Rapp i Örebro. Det sades att Herman var Rapps största kund och på Hermans 50-årsdag var Rapp själv hit och gratulerade jubilaren.

1939 blev den stora bränslebristen och då byggde Herman ett nytt hus vid landsvägen där han klöv gengasved och sålde. Detta hus hade sonen Stig till bilverkstad där han sålde bl.a Mercedes. Efter Hermans död flyttade Stig till Vansbro och Malte Eriksson köpte huset.

Sonen **Karl Stig Birger Hermansson**
f 1920 Laxtjänsfallet.
Gift 1945 med **Ellen Linnea Larsson**
f 1922 Rågsveden, Äppelbo.

Dottern Lisbeth Christina f 1947 Laxtjänsfallet.
Dottern Ellen Carina f 1958 Vansbro.

Familjen mantalsskrivna i Vansbro från 1956.

Bilhandlare Stig Hermansson.
Tre foton genom Nils-Erik Jansson.

Stig Hermanssons Bilfirma vid
vägen i norra delen av Laxtjärn.

Här kunde man köpa Mercedes last -
bilar. Han sålde även personbilar och
traktorer, Fergusson "Grälle".

Stig Hermanssons Bilfirma.

Två foton genom Nils-Erik Jansson.

Malte Eriksson, Laxtjärn köpte gengasklyveriet och bilverkstaden av Stig Hermansson.

Från Ivan Hööks samlingar. Så var det förr i tiden!

Det var förr en gubbe som kom ifrån Laxtjärn och skulle gå till Nås i något ärende. Kallt var det, och när han skulle gå hem tillbaka tröttnade han och satte sig för att vila, och där dog han, senare kom det en "gubbe" från Sigfridstorp och han hittade gubben där han satt, han tog dögubben på ryggen och bar han med sig hem och satte han i farstun hemma hos sig. Där satt dögubben i tre veckor innan bud kom till dem som "ägde" gubben och kunde hämta honom.